

FİLM YIKANMASINDAN KART BASKISINA KARANLIKODA

Fotoğraf üretmek genellikle kolay ve zahmetsiz bir iş gibi algılanır. İlk bakışta gerçekten kolay görünen görüntüye ulaşma, salt filmi fotoğraf makinesine takarak art arda deklanşöre basmaktan ibaret değildir elbette. Yakalanmış ya da yaratılmış anların görünür kılınmasında karanlık bir odayla, burada yapılacak bazı temel işlemlere gereksinim duyulur. Kısaca banyo ve baskı diye adlandırılan bu işlemler bütünü, fotoğrafı görünen, dokunulan, algılanabilir bir nesneye dönüştürür.

Günümüzün gelişkin sayısal teknoloji karanlıkodada yapılan banyo/baskı yerine bilgisayar ve yazıcıları seçenek gösterse de, bunlar, alışkanlıklarından ya da karanlıkoda atmosferinden vazgeçmeyen fotoğraf sevdalılarının yeterince ilgisini çekememiş değil. Çoğu bu yolla elde edilen ürünleri, haklılığı tartışılabilir bir önyargıyla, fotoğraftan saymıyor bile.

Yakın zamana kadar fotoğraf öğrenmenin ilk adımı sayılan Siyah/Beyaz (S/B) fotoğraf üretimi, bir yanda eğitim aracı işlevini korurken diğer yanda da renkli çalışmaktan hoşlanmayan fotoğrafçılar için yaratıcı bir alana dönüştü. Zamanla S/B laboratuvarların yerini alan renkli laboratuvarların iş bitirmedeki çabuklukları, sanatsal kaygılar gözetmeyen ya da kimyasallarla yıldızı

barışmayan amatörler için oldukça cazip. S/B filmlerin banyo ve baskılarına kıyasla saydam ya da renkli filmlerin banyo ve baskıları daha çok işlem ve harcama gerektirdiğinden yeterince yaygınlaşamıyor. Buna karşın, S/B fotoğraf, hala amatörlerin kolayca edinebileceği basit düzeneklerle işlenebilirliği ve ekonomikliği sayesinde ilgi düzeyini her geçen gün daha da artırıyor.

Siz de S/B fotoğrafa ilgi duyuyorsanız, evinizde yapacağınız bazı düzenlemelerle kendi karanlık odanızı kurarak, filme ışıkla yazdığımız görüntülerin kalıcılığını sağlayabilirsiniz. Ancak bu işe girişmeden önce, kapalı mekân ya da karanlık korkularınızın, ayrıca kimyasallara alerjinizin olmadığından emin olmalısınız. Böylece vücut kimyanızın sizi karşı karşıya bırakabileceği olumsuz koşulları peşinen yoketmiş olursunuz. Alerjiniz olmasa bile kimyasallarla çalışırken her zaman dikkatli olmakta yarar var. Karanlıkta kurma isteğinin ardındaki beklenti ve gereksinimlerinizi de incelikle saptamalısınız. Örneğin salt anı fotoğrafları çekiyorsanız, polaroid çekim yapan fotoğraf makinesi ya da sayısal kamera kullanıyorsanız, sanatsal kaygılar gütmüyorsanız, asıl ilgi alanınız saydam ya da renkli film çekimlerinde yoğunlaşıyorsa ya da tüm bunların dışında S/B çalışıp da, haftada en az bir film bile tüketmiyorsanız, S/B karanlıkta kurmaya çalışmanız lüks bir istek ya da tüketime dönüşebilir.

S/B fotoğraf için gerekli karanlık oda işlemleri, film banyosu ve kart baskısı olmak üzere iki aşamalıdır. Işıklı gümüş tuzlarının nasıl etkileştiği ve tonları oluşturan lekeler yarattığı yeniden anımsanmalıdır. Standart kimyasallar kullanarak; negatif görüntüyü elde ettiğimiz film banyosu, görüntüdeki aydınlık ve karanlık değerleri bütünüyle tersine döndürür. Çekilen konudaki en aydınlık alanlar (gerçekte beyaz ya da gri ton geçişindeki açık bölgeler) en koyu lekeler dönüşürken, yansımanın azaldığı ya da olmadığı alanlar, gümüş tuzlarının daha az etkilenmesiyle, saydamlaşırlar. Kart baskısıysa, agrandisör (pozlama ve büyütme sağlayan bir tür projektör) içine yerleştirilen bir negatifle pozlanmasının ardından banyo işlemleri de yapılarak elde edilir. Negatifin ışık geçiren bölümleri bu kez fotoğraf kartının gümüş tuzlarını etkiler. Negatif üzerindeki en koyu lekeler ışık geçirmediğinden, bunların izdüşümü açık gri tonlarda ya da beyaz olur. Böylece elde edilen pozitif, çektiğimiz görüntünün ışık dağılımını yeniden verir. Küçük bir dikkatle, film ve kart banyosu işlemlerinin benzer oldukları kolayca anlaşılabilir.

©Serpil Yıldız

Temel Gereksinimler

Karanlıkodayı evde kalıcı ya da geçici kurmak olasıdır. Çalışmaların yoğunluğu göz önünde tutularak verilmesi gerekli bir karardır bu. Elbette mekân ve ekonomik sıkıntılar yoksa kalıcı bir karanlıkoda iyi bir seçimdir. Başlangıçta az olsa da, tembellik faktörünü kendiliğinden en aza indirir. Çoğu zaman karanlıkodada çalışmak değil, odayı kurup-toplamak sorun olur. Kalıcı olanlar malzeme ve yerleşim tasarımı bakımından daha gelişkin düzenlenebilirken, banyo, tuvalet gibi mekânlarda kurulan geçici karanlıkodalar temel gereksinimleri karşılamaya yöneliktir. Aslında her iki seçeneğin olumlu ve olumsuz tarafları olabilir, bu da tamamen kullanıcıyla ilgilidir.

En genel haliyle, bir karanlıkodanın "olmazsa olmaz" gereksinimleri

Karanlıkodadaki bazı temel malzemeler

nin başında; içine hiçbir şekilde ışık girmeyen, karanlıkta uzun süre kaldığımızda dahi görme yetisinin gelişmediği bir ortam, elektrik, çalışma alanı kuru bölüm ve çalışma alanı ıslak bölüm gelir. Kuru bölümde agrandisör, poz zaman ayarlayıcısı, negatifler, baskı kartları, elektrik düğmeleri; ıslak bölümdeyse su, kimyasallar, banyo kapları ve maşaları bulunur.

Geçici Karanlıkoda

Geçici karanlıkoda için banyo ideal bir seçim olur. Banyolar genellikle tek pencereye olduklarından kolayca ışıktan yalıtılabilirler. Yalıtımda fotoğraf malzemeleri satan yerlerden temin edebileceğiniz ışık geçirmeyen uygun malzemeler ya da kalın çok koyu renk karton, plastik ya da kumaş kaplamalar kullanabilirsiniz. Kapı altından, çevresinden, menteşelerinden hatta anahtar deliğinden olabilecek ışık sızıntıları da unutulmamalı, dikkatlice yalıtılmalıdır -ışık geçirmediğinden emin olmak için yalıtım işlemlerinden sonra içeri girin, ışıkları söndürün; 10 dakika sonra bile bir şey göremiyorsanız karanlıkodanızın ışık yalıtımı mükemmel demektir.

Banyo küvetinin üzerine muslukları kapatmayacak ve gerektiğinde kullanılacak bir mesafe bırakarak koyaca-

1

2

3

7

8

9

Film Yıkamasındaki İşleyiş

ğınız bir tahta çalışma alanı olarak kullanılabilir. Tahtanın su geçirmez bir malzemeye kaplanmış olması da kullanma süresini artıracak yararlı bir önlemdir. Banyo yeterince büyükse, kuru ve ıslak çalışma alanlarının ayrı olmasında yarar var ancak bu sağlanamıyorsa kaba bir yerleşim düzeni şekil 1'de gösterilmekte.

Artık karanlıkodada kullanılan malzemelere ve işlevlerine değinebiliriz; Zamanı saptamak için, dakika ve saniyeleri kolayca görülebilen büyük kadranlı bir karanlıkoda saati seçilmeli. Banyonun kendi beyaz aydınlatması ve kart baskısında kartları etkilemeyen basit ve düşük enerjili güvenli bir ışık kaynağı yeterli. Termometre, film ve kart banyosu için kullanılan bütün kimyasalların sıcaklığını ölçmeye yarar. Film banyo tankı tasarlanmış özel kapağıyla ışık geçirmeyen bir kap. Kimyasallar, tankın kapağını açmaya gerek duymadan, kolayca içine koyulup, boşaltılabilir. Spiral, üzerine film sarılan ve tank içine yerleştirilen bir araç. Ölçekli silindirik kap, banyo miktarlarının ayarlanmasını, huni kaptan kaba kolayca aktarmayı sağlar. Kartların banyosunda kullanılacak üç adet küvete ve üç adet uçları plastik maşaya da gereksinim vardır. Hem film hem de kart banyolarında geliştirme, durdurma ve saptama işlemleri için kimyasallar kullanılır. Bu kimyasallara banyo da denir. Kimyasallara alerjisi olanların eldiven ve maske kullanmaları yararlı önlemlerdir. Film ve kart yıkamalarında saptama banyosunda aynı malzeme kullanılırken, geliştirme banyoları farklıdır. Agrandisör karanlıkodadaki en önemli araçtır. Negati-

fin görüntüsünü ışığa duyarlı baskı kartına yansıtarak, görüntünün büyüklüğünü ayarlamak ve içindeki ışık kaynağıyla baskı kartını pozlamakta kullanılır. Poz sürelerini ayarlamak için basit bir elektrik bağlantısıyla, agrandisöre zaman ayarlayıcısı bağlanır.

Agrandisörün hareketli kafası, basılacak görüntünün boyutlarının istenilen büyüklüğe ayarlanmasını sağlar. Görüntünün netliği odaklama kontrolü ile ayarlanır. Agrandisörün objektifinde de fotoğraf makinesi objektiflerinde olduğu gibi f durakları vardır. Diyafram kısıldıkça görüntünün parlaklığı azalırken, netlik artar; ama olası en parlak görüntünün elde edilebilmesi için agrandisör objektifinin en açık diyaframa ayarlanarak netlik yapılması yararlıdır. Netlik yapıldıktan sonra, baskı sırasında, istenen diyafram açıklığı seçilebilir. Agrandisör tablasının üzerine eklenecek bir kart tutucu hem fotoğraf kartını düz tutar hem de baskının kenarlarının düzgün olmasını sağlar. Agrandisörün kurulduğu zeminin sallantısız ve sağlam olması önemlidir.

Karanlıkoda için gerekli tüm malzemeleri fotoğraf malzemeleri satan yerlerden alabilirsiniz. Ancak ikinci el satılan malzemeleri tercih ederseniz,

yaklaşık 150-250 milyon TL'lik harcamayla karanlıkodanızı kurabilirsiniz. Toplamdaki en yüksek bedel agrandisör için ödenir. Agrandisör ve objektifinin kalitesi bütün çalışmaların sonucunu etkileyeceğinden, alım sırasında cimrilik yapmak pek de anlamlı değildir. Agrandisör alırken, sağlamlığını; sallanıp sallanmadığını, kafasının gövde üzerindeki hareketinin rahat olup olmadığını mutlaka kontrol edin. Anlayan birisiyle yapacağınız bir alışverişin size kazandıracaklarını unutmayın.

Film Yıkama

Film yıkama için tank, spiral, bir şişe açacağı ve bir makas; geliştirme, durdurma ve saptama banyoları, ölçekli silindirik kap, termometre, saat, huni, çeşitli boş koyu renkli şişeler, yıkama sonrasında film üzerinde leke oluşmasını önleyici yumuşatıcıyla, bir tanesi ağırlıklı 2 mandal ve negatif film poşeti bulundurmakta yarar var.

Film sarma işlemi tamamen karanlık bir odada yapılacağından, bu işlemde kullanacağınız tüm malzemeleri karanlıkta sırasıyla ve kolayca erişilecek biçimde -tıpkı bir ameliyathane de cerrahların yaptığı gibi- düzenleyin. Herşey elinizin altında olmalı.

Sarmada kullanılacak bütün malzemelerin kuru ve temiz olmasına özen gösterin. Artık ışığınızı kapatabilirsiniz -gözlerinizin karanlığa alışmasını beklememeniz gerektiğini, bir kez daha anımsayın. Şişe açacağını kullanarak filmi kartuşundan çıkarın, perforelere denk gelmeyecek şekilde ucunu düzeltmek için makasla kesin ve spiralin açık ucundan sokun.

Şekil 1: Geçici bir karanlıkoda örneği

4

5

6

10

11

12

Spirali iki elinizle, elleriniz filme değmeyecek şekilde tutarak ileri geri hareket ettirin. Filmin sıkışması halinde zorlamadan geri sarıp yeniden deneyin. Filmin sonuna geldiğinizde makasla keserek kartuş makarasından ayırın. Film sarılmış spirali, tankın içine yerleştirin ve döndürerek bir engel olup olmadığına bakın. Tankın kapağını kapatın. Karanlık ortam gereksinimi sona erdiğinden ışığı açabilirsiniz.

Film sarma işini ilk kez yapacaksanız, feda edeceğiniz ucuz filmle işlemleri aydınlıkta yaparak, alışkanlık kazanmaya çalışmak iyi bir başlangıç olabilir.

Filminizin özelliklerini bilmeden ve banyo kılavuzlarını okumadan yıkama işlemine kesinlikle başlamayın. Banyoların kullanım kılavuzlarında hangi filmler için hangi sıcaklıklarda ne kadar süreyle işlem yapılması gerektiği yazılıdır. Film yıkama; sırasıyla ön durulama, geliştirme, durdurma, ara durulama, saptama, son durulama ve yumuşatma işlemlerinden ibarettir.

1 Dakika süreyle akansu altında yapılan ön yıkama filmin yumuşamasına, geliştirme banyosuna daldırıldığında da çözeltinin tüm yüzeye eşit dağılmasına yardımcıdır.

S/B filmin yıkanması sırasında, bütün işlemler çok özen ve dikkat gerekirse de, en kritik işlem geliştirme banyosu sıcaklığının en doğru değerde tutturulmasıdır. Ölçekli cam kap, termometre ve huniyi kullanarak, kılavuzda belirtildiği şekilde geliştirme, durdurma ve saptama banyolarını hazırlayıp, sıcaklıklarını kontrol edin. Bu sıcaklık genellikle 20 derece Celsius olarak önerilir. Saati çalıştırıp, geliştirme banyosunu sabit bir hızla tanka boşaltın. Tankın kenarlarına hafifçe vurarak hava kabarcığı oluşmasını engelle-

yin. Banyo süresince her dakikada bir 10 saniye süreyle, tank çubuğuyla spirali ileri geri öndürün. Bu işlem banyonun filmin yüzeyinde yaptığı aşındırmanın, filmin her yerinde eşit olmasını sağlamaya yardımcıdır. Banyo süresi bitiminde tanktaki geliştirme banyosunu boşaltın. Geliştirme banyolarını ikinci kez kullanmaktan kaçının.

Tankınızı durdurma banyosuyla doldurun ve 30-60 saniye süresince tank çubuğunu ileri geri döndürün. Hafif asidik yapılı durdurma banyosu geliştiriciyi nötralize edip, görüntü gelişimini durdurur. Durdurma banyosunu "durdurma banyosu" yazılı bir etiketi olan koyu renkli cam bir şişeye boşaltın. Ağzını sıkıca kapatın. İşiniz bittiğinde kaçınıcı kullanım olduğunu ve kullanım tarihini yazın.

Geliştirici ve saptayıcının kimyasal yapılarındaki farklılık yüzünden, saptama işleminden önce; filmin geliştiriciden arındırılması zorunlu. Su ile yapılacak ara durulama duyarkatça emilen geliştirici çözeltinin temizlenmesini sağlar. 1 Dakika süreyle akansu altında ara durulama işlemi yaparak, tank içindeki suyu boşaltın. Unutmayın ki; etkin bir durulama yapılamıyorsa, saptayıcıya karışan geliştirici kimyasalı; banyonun süresini uzatır, ömrünü de kısaltır. Ayrıca film yüzeyinin sislenmesine ve/ya da sarıdan kahverengiyeye dönen istenmeyen lekeler oluşmasına neden olur.

Saati yeniden sıfırlayın ve daha önce üzerindeki kılavuza göre hazırladığımız saptama banyosunu tanka boşaltın. Yine kılavuzda belirtilen süre boyunca spirali tank çubuğu yardımıyla ileri geri döndürün. Süre bitiminde saptama banyosunu "saptama banyosu" etiketli bir başka şişeye aktararak ağzını sıkıca kapatın. Etiket üzerine

kaçınıcı kullanım olduğunu ve tarihini yazmayı da unutmayın.

Filmi akan suyun altında 10-20 dakika süreyle sürekli yıkayın. Sonra suyu boşaltmadan tankın ağzını açarak bir iki damla yumuşatıcı ekleyerek spirali 30-60 saniye süreyle döndürün. Tankı boşaltıp, spirali açarak filmi artık çıkarabiliriz. Film tozsuz bir ortamda iki mandalla, ağır olanı filmin alt ucuna takıldıktan sonra asılarak kurumaya bırakılır. Yıkamada kullanılan malzemeler kimyasallardan arındırılmak üzere tek tek yıkanır ve kurulanır. Böylelikle bir sonraki işlemde kullanıma hazır hale getirilir. Kuruma işlemi bittiğinde film, altışar pozu içeren şeritler halinde kesilerek negatif poşetine yerleştirilir.

Dikkat Edin!

Yıkama sırasında, ani sıcaklık değişimine maruz kalan filmin duyarkatında çatlama oluşabilir. İstenmeyen bu durumla, musluk suyunun aşırı soğuk olduğu kış aylarında karşılaşma olasılığı çok yüksek. Durulama sonrası aşırı soğuyan film bir sonraki banyonun sıcaklığını düşürür.

Musluk suyundaki kum, kireç hatta çeşitli kirleticiler de filminize zarar verebilir. Kullanım sırasında tülbentle yapılacak bir süzme işlemi hasarı en aza indirmeye yardımcı olur.

Fotoğraf banyo işlemini anlatan kaynaklara başvurduğunuzda; yıkama sürelerinin, örneğin; 30-45 saniye ya da 10-15 dakika gibi aralıklarla verildiğini görebilirsiniz. Kimyasal her tepkime olduğu gibi, sürelerin; basınç, sıcaklık, derişim vb. unsurlara bağlı oluşu, tek bir değer verilmesini güçleştirir. Bu nedenle iki sınır değer ortalamasını almak yerine, uyguladığımız ya da varolan koşullarımızın idealden

1

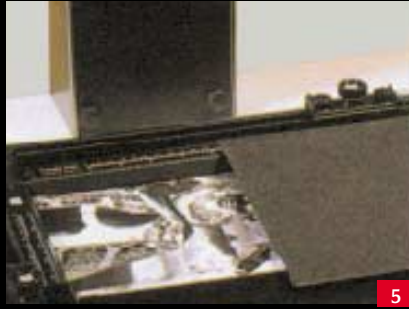
2

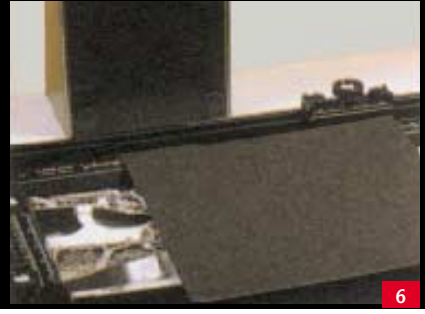
3

4

5

6

Kuru bölümde çalışma

ne kadar saptığını bilerek işlem yapmak, sonucu olumlu kılar.

Negatif Değerlendirme

Negatif değerlendirmede fotoğrafçının deneyimi çok önemlidir. Doğru poz değerleriyle çekilmiş ve doğru yıkanmış bir negatifte, çekilirken özel bir tercih yapılmamışsa, genellikle; siyah, beyaz ve en açıktan en koyuya gri tonları bulunur. Banyo sonrasında, filmde hiç bir görüntü belirmemiş ama kenarlarında numara varsa filmin hiç çekilmediği, kenarlarında numara yoksa doğru banyo edilmediği, tümüyle siyahsa fotoğraf makinesinde ya da karanlıkodada ışık aldığı söylenebilir.

Yeni başlayanlara anlamayı sağlayacak ipuçları da vermek olası: Örneğin yeterince banyo edilmemiş bir negatifte ışıklı bölge ile gölgeli bölgeler arasında yoğunluk farkı az, görüntünün geneli de siliktir. Aşırı banyo edilmiş negatifteyse yoğunluk ve kontrast çok yüksektir. Pozlama hataları da filmde kolayca görünür. Bir negatifte gerçeğinde gölgelere karşılık gelen aydınlık alanlar tamamen boşsa az pozlanmış, detay görünüyorsa doğru pozlanmış, koyu lekelerle dönüşmüşse fazla pozlanmış oldukları söylenebilir. Hem az ya da çok pozlanmış, hem de az ya da çok süreyle yıkanmış filmleri değerlendirmeyi başarmak sabır ve deneyim ister.

Kart Baskısı

Kart baskısı karanlıkodada uzun saatler geçirmenizi gerektireceğinden içeri girerken radyo ya da kaset çalırınızı da yanınıza almanız sadece bir öneri.

Negatifimizin doğru poz değerleriyle çekildiğine ve doğru banyo edildiğine karar verdikten sonra, pozitif görüntü elde etme işlemi için çalışmaya başlayabiliriz. Geçici planladığımız karanlıkodayı kurup, kart baskısı için gerekli banyoların üzerindeki kılavuzlara göre hazırlanması işlemlerini tamamlayıp, küvetlere koyduktan sonra, baskı yapacağımız kartların, içinde baskıda kullanacağımız negatifin bulunduğu poşetin ve daha önce bir karanlıkodada olmasını söylediğimiz herşeyin denetimini de yaptıktan sonra, artık çalışma başlayabilir. Beyaz ışığı bir kez kapattıktan sonra uzun bir süre hiç açmamanız gerektiğini yeniden anımsayın.

Baskı işlemine başlamadan önce işleyişi bir kez daha gözden geçirelim. Baskı sırasında negatif filmdeki görüntü agridisör aracılığıyla ışığa duyarlı gümüş tuzlarıyla kaplı fotoğraf kartının üzerine yansıtılır. Negatifteki koyu bölgeler koyuluk derecelerine göre daha az ışık geçirirler ya da hiç geçirmezler. Fotoğraf kartı üzerindeki ışık görmeyen ya da az gören bölümlerdeki gümüş tuzları da etkilenmeyeceğinden beyaz ya da açık gri tonlar elde edilir. Diğer bölgelerse koyu gri tonları ya da siyah verirler.

Filmin aksine, S/B baskı kartları üretimleri esnasında bazı dalga boylarındaki ışığa duyarsızlaştırılır. Genellikle, kırmızı, sarı ya da yeşil olabilen güvenli ışık (safelight) seçiminin belirleyicisi, kullanılmasına karar verilen baskı kartıdır. Kart poşetinin üzerinde hangi güvenli ışıkta çalışabileceğinin bilgisini bularak gerekli düzenlemeleri yapabilirsiniz. Ayrıca odanın duvarlarının yansıtırlığı, güvenli ışık kaynağın çalışma alanına uzaklığı ve baskı kartının işlem yapılmadan bekle-

tilme süresinin de önemli oldukları göz ardı edilmemeli.

Ana baskıya geçmeden önce mutlaka test baskısının yapılması gerekir. Bu sayede bir yanda poz süresi, ton değeri gibi kriterler belirlenerek, ana baskının kolayca yapılması sağlanırken, diğer yanda da gereksiz kart tüketimi önlenir.

Negatifi, agridisörün film taşıyıcısına duyarlı aşağı bakacak şekilde ve kesinlikle görüntünün olduğu kısma elinizi sürmeden yerleştirin. Beyaz ışığı kapatarak önce güvenlik ışığını, ardından agridisör ışığını açın. Görüntüyü agridisörün kafasıyla oynayarak istediğiniz büyüklüğe getirin. Agridisör objektifinin diyaframını en açık hale getirerek netlik ayarını yapın. Ayar tamamlandığında diyaframı iki ya da üç durak kısarak pozlama yapmayı unutmayın. Bu işlem alan derinliğini artırır ve odaklamadaki hataları en aza indirir.

Baskı kartı poşetinden bir kart alıp, poşetin ağzını kapatıp, yerine koyduktan sonra, daha parlak görünen duyarlı yüzeyini üste gelecek şekilde kart tutucuya yerleştirin. Üç saniye süreye ayarladığımız poz zaman ayarlayıcısını çalıştırın. Poz zaman ayarlayıcısını uygun bir elektrik bağlantısıyla agridisöre bağlandığında; agridisör ışığı, süre kaybı ya da hata yapma riski olmaksızın kolayca denetlenebilir. Burada sistemin böyle kurulduğu varsayılmıştır. Sonraki saniyelerde görüntüyü kapatabileceğiniz ışık geçirmez bir kalın kartona gerek var. Bu kartonu kullanarak her üç saniye sonunda 1-2 cm büyüklüğündeki aralıklarla kaydırarak devam edin. Kaydırma işlemi görüntünün üzerini açmak ya da kapatmak şeklinde iki türlü de yapılabilir.

Kart baskısı işleyişinde ıslak bölümde çalışma

Görüntü bitinceye kadar bu işleme devam edin. Baskı kartı 3, 6, 9, 12,... saniye sürelerle pozlandırılmış bölümleriyle karar vermemizi sağlayacak bilgiyi üzerinde toplamıştır. Böylece karanlıkodamızın, test baskısının ışığa maruz bırakıldığı, kuru bölümündeki işimizi tamamladık. Artık ıslak bölümdeki çalışmalarımız başlayabilir.

Islak bölüme ilişkin tüm hazırlıkları çalışmaya başlamadan önce tamamlamıştık, bu nedenle pozlama işi biten test kartının baskısına hemen başlayabiliriz. Baskı kartını, kartın tamamı banyonun içine girecek şekilde, hızlıca geliştirme banyosu kabına daldırın. Kartın banyoda kalma süresi için kart banyosunun kılavuzuna başvurun. Banyo süresince kabı hafif hafif sallayın. Karanlıkodanın çalışma boyunca en heyecan verici anları görüntünün belirlediği bu anlardır. Süre bitiminde baskı kartını maşa kullanarak içinde durdurma banyosu bulunan kaba koyun. İşlemi yaparken maşanın çözeltiye değmemesine özen gösterin. Önerilen süre kadar bekleyin ve bu kez durdurma banyosu maşasını kullanarak baskı kartını saptama banyosu kabına aktarın. Bu maşanın da kap içindeki çözeltiye değmemesine dikkat edin. Çözeltilerin maşalar aracılığıyla birbirine taşınması, yapılarını değiştirerek baskı kalitesini olumsuz etkiler. Baskı kartı önerilen süre kadar saptama banyosunun içinde mutlaka tutulmalıdır. Ancak süre bitimini beklemeden 1. dakikanın sonunda artık beyaz ışığı açabilirsiniz. Süre bitiminde doğrudan ya da su dolu bir kapta beklettikten sonra akan suya yıkayın ve düz bir zemine koyarak kurutun (ıslak fotoğraf kartları banyo fayanslarına kolayca tutunur, kurutma işlemi burada da yapılabilir).

Ana baskının yapılabilmesi için test baskısının kurummasını beklemeye gerek yoktur. Test baskısını görmek için ışığı açtığımız 1. dakikadan itibaren ana baskının pozlanma süresine karar vererek, ana baskıya geçebilirsiniz. Test baskısında iyi olduğuna karar verdiğiniz şeridi seçerek, bu şeridin kaç saniye süreyle pozlandığını bulunuz. Tonlamanın açık olduğu bölümlerde pozlama az süreli, koyu bölümlerde fazla süreli demektir. Test baskısında farklı yoğunluklar gösteren her dilim kullandığımız farklı bir poz değerini verir. Örneğin test baskımızın 21 saniyeye karşılık gelen 8. dilimi sizin istediğiniz tonlardaysa, ana baskımızın 21 saniye süreyle pozlandırılması halinde iyi bir sonuç elde edersiniz. Bu karardan sonra güvenli ışığa geçin. Ana baskı kartınızı marjöre yerleştirin ve 21 saniye süreyle pozlayın. Bu işlemin bitiminde ıslak bölüm çalışmalarını tıpkı test kartı baskısında olduğu gibi yapın.

Kuruyan baskınızı arşivleyecekse- nize, uygun bir arşiv dosyası edinebilirsiniz. Ancak fotoğrafınızı izlenime açmak isterseniz, paspartu ve çerçeve kullanımı sunumunuzu daha estetik yapar.

Kontak Baskı

Karanlıkodayla ilgi çalışmaların en önemlilerinden biri de bir negatiften kontak baskı alınması işlemidir. Kontak baskı bütün negatiflerin birarada pozitifte dönüştürülmesi işlemidir. Bu işlem negatif üzerindeki farklı görüntülerin kalite ve beklediğiniz diğer özelliklere göre kolayca değerlendirilmesini sağlamanın yanı sıra, bütün negatifler için ayrı ayrı baskı yapma zorunluluğunuzu da ortadan kaldırır.

Karanlıkodayı çalışmaya hazır hale getirin. Altışar adet kesilmiş negatif şeritlerini uygun boyuttaki bir baskı kağıdının üzerine duyaraktları birbirini görecek şekilde koyun. Negatiflerin bükülmesini önlemeye yardımcı olacak temiz bir dikdörtgen camı negatif şeritlerinin üzerine dikkatlice yerleştirin. Negatiflerin üstüste binmemesine özen gösterin. Doğru pozlandırma süresini saptamak için öncelikle test baskısı işlemini uygulayın. Daha sonra test baskısından yararlanarak belirlediğiniz bir sürede pozlama işlemi, sonra da ıslak bölüm çalışmalarını yapın.

Karanlıkodada işiniz bittiğinde kullanılmış banyolar yine etiketlenmiş kaplara boşaltılmalı, üzerlerine kullanım tarihi ve kullanım sayıları mutlaka yazılmalı, bütün kaplar yıkanmalı ve kurulanmalı, ki sonraki kullanıma hazır olabilsin. Ayrıca geçici karanlıkodanızı topladıktan sonra banyonuz mutlaka havalandırın. Son olarak, negatif ve kontak baskınızı birarada arşivlemeyi unutmayın.

Filmden karta kadar her türlü fotoğraf malzemesinin belli toleranslarla üretildiğini, karanlıkodanın sıradan bir kimya laboratuvarı değil, bir yaratım atölyesi olduğunu ve yaratıcılığın da sınır tanımadığını hep anımsayın.

Tüm meraklılara kolay gelsin...

Serpil Yıldız

Kaynaklar

- Akdeniz, T., Fotoğraf Dernekleri Fotoğraf Temel Eğitimi Seminer Notları, AFSAD Yayınları, Ankara 1994
- Boubat, E., Fotoğraf Sanatı- Bir büyük ustanın tüm deneyimi ve pratik öğretileri
- Calder, J., Garrett, J., Her Yönüyle Fotoğrafçılık Elkitabı, Say Yayınları, 1998
- Hedgecoe, J., The Photographers Handbook, Ebury Press, London, 1992
- Hedgecoe, J., Siyah-Beyaz Fotoğraf Sanatı ve Karanlık Oda Teknikleri, Remzi Kitebevi, 1999
- Langford, M., Yaratıcı Fotoğrafçılık, İnkilap Yayınları, 1991
- *Film yıkama fotoğrafları Gülser Günaydın'ca çekilmiştir.